

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji

31. oktobar - 13. novembar 2025. godine

Sloboda izražavanja

Masovni napadi na novinare/ke od strane simpatizera SNS iz “Ćacilenda”

Prostor ispred Skupštine Srbije, koji je od marta meseca okupiran šatorima u kojima se nalaze pristalice Srpske napredne stranke i lica sa kriminalnom prošlošću, postao je i opasna i zabranjena zona za medijske radnike/ce. Lica ograđena u ovom parku, sada pogrdno nazvanim “Ćacilend”, redovno napadaju novinare/ke koji pokušavaju da izveštavaju sa terena. Prethodnih dana zabeležen je veći broj napada. Uvećanje broja napada dolazi od trenutka kada je Dijana Hrka, majka mladića poginulog u padu nadstrešnice, počela štrajk glađu, a kada su pristalice SNS-a počele u još većem broju da dolaze u “Ćacilend” i glasnom muzikom i laserima provociraju majku i građane/ke koji joj pružaju podršku. Grupa muškaraca iz “Ćacilenda” opkolila je novinarku Insajdera Natašu Mijušković u nedelju, 2. novembra. Neki od njih su je stegli za ruku i zatražili da pregledaju fotografije koje je napravila i obriše ih iz telefona - “da joj ne bi sve kosti polomili”. Novinarka je kasnije, u KRIK-ovoj bazi osoba stacioniranih u ovom kampu, prepoznala jednog od napadača. Sva lica u ovoj bazi imaju kriminalnu prošlost. Na istom prostoru zabeležen je još jedan incident, kada su fotoreportere Radija DIR iz Rume okružile neuniformisane osobe koje su im tražile da izbrišu snimke i udarali ih rukama po glavi zbog čega je jedan reporter zatražio lekarsku pomoć. U nedelju, 2. novembra, kada su stanovnici Ćacilenda napali građane/ke na protestu podrške Dijani Hrki, komandir JZO Marko Kričak legitimisao je novinara lista Danas Vojina Radovanovića iako je nosio žuti novinarski prsluk sa oznakom press. Kričak je široj javnosti postao poznat nakon što je optužen za maltretiranje privedenih studenata i građana i pretnje seksualnim nasiljem upućenim studentkinji Nikolini Sindelić. Još jedan slučaj nasilja zabeležen je 4. novembra. Četvorica muškaraca su reportera FoNeta koji je bio u fluorescentnom prsluku sa press natpisom, prvo pokušali da uvuku u ograđeni prostor. Kada im to nije uspelo udarali su ga, oborili i šutirali dok je bio na zemlji. Žandarm koji je bio priustan nije reagovao, već je novinaru rekao da samo “prođe dalje”. Ne samo da policija ne reaguje, već su i pripadnici policije ti koji učestvuju u napadima. Policija je na protestu 4. novembra, najpre zabranila novinarki portala “Pazovačka.rs” da prođe, a potom su je udarili u rame i odgurnuli je. U sredu, 5. novembra, kada je organizovan skup pristalica SNS-a ispred Skupštine, napadnuta je i ekipa KTV. Kordon policije koji je stajao na korak od novinara nije preduzeo nikakve mere protiv nasilnika koji su došli na skup vladajuće stranke. Nepoznati muškarci fizički su uklonili i reportera Insajder televizije koji je u tom trenutku uzimao izjave od okupljenih pristalica režima. Nesankcionisanje napadača koji se nalaze u kampu pristalica vlasti pokazatelj je odnosa države prema pitanju bezbednosti novinara/ki.

Marko Kričak tužio Nikolinu Sindelić

Ozloglašeni komadant JZO Marko Kričak, optužen za nasilje nad privedenim demonstrantima na skupu 14. avgusta, i za pretnje silovanjem privedenoj studentkinji Nikolini, odlučio je da podnese krivičnu tužbu protiv nje zbog navodne povrede “ugleda i časti”. Na ovaj način, Kričak se još jednom sveti studentkinji koja je javno progovorila o nasilju kojem je bila izložena. Ovakva tužba pokazatelj je duboko ukorenjene mizoginije i mržnje prema ženama koje se usude da javno progovore o nasilju, a činjenica da to nasilje sprovodi pripadnik službi bezbednosti dodatan je razlog za zabrinutost svih onih koji kroz nasilje prolaze. Ovo je znak da žrtve neće biti zaštićene kada se obrate za pomoć i podršku, znak da institucije nisu tu za njih. Kričak je prethodno tužio i jednu poslanicu, nekadašnjju pukovnicu MUP-a.

Pokušaj hakerskog napada na KRIK

Zabeležen je hakerski napad na mejlove članova redakcije KRIK kao i na sajt. Upozorenje o ovom napadu je stiglo iz kompanije Google, koja kaže da je u pitanju “napad uz podršku vlade” ali bez više detalja. Krajem prethodne godine, Amnesty International je objavio izveštaj sa dokazima o progonu i digitalnom špijuniranju i praćenju novinara/ki i aktivista/kinja u Srbiji, što su predstavnici vlasti demantovali, ali se novi primeri zabeleženi u praksi suprotstavljaju njihovim tvrdnjama. Napad na istraživački portal se dogodio u istom danu kada je KRIK objavio bazu “Ćaci(ji): Čuvari partije”, u kojoj su popisana pojedina lica koja se nalaze u ograđenom pro-vladinom kampu.

Napadnute novinarke

Pristalice Srpske napredne stranke (SNS) napale su dopisnicu agencije Beta, novinarku portala Subotičke.rs i novinarku portala Magločistač ispred prostorija te partije u Subotici. Muškarci obučeni u crno su novinarkama zabranili da fotografišu skup koji se dešavao ispred prostorija SNS. Jedan od njih je zgužvao akreditaciju koju je Betina reporterka nosila oko vrata, a novinarki Subotičkih je pokušao da oduzme telefon. Ovakav napad dešava se u svetlu opasne retorike koju predstavnici vlasti vode protiv nezavisnih medija, a naročito ugroženi su lokalni mediji koji su manje vidljivi široj javnosti i tako ostaju nezaštićeni.

Pritisци, otkazi, pretnje, napadi

Podrška protestima i studentima/kinjama razlozi su usled kojih su brojni građani/ke izloženi pritisku. Nastavnici Pete beogradske gimnazije, nisu primili septembarsku zaradu, kao ni prvi deo oktobarske plate. Ova srednja škola na udaru je od kad je na njeno čelo postavljena direktorka koja je u više navrata svojim ponašanjem izazvala gnev učenika/ca i nastavnika/ca i koji sada blokadom traže njeno razrešenje. Direktorka Gimnazije u Bačkoj Palanci razrešena je funkcije jer je odbila da daje otkaze nastavnicima koji su učestvovali u obustavi rada. Školski psiholog jedne škole iz istog mesta dobio je otkaz zbog podrške protestima. Opštinski funkcioneri iz Lučana fizički su nasrnuli na sveštenika koji je u lokalnom parohijskom domu ugostio studente/kinje koji su pešačili ka Novom Sadu. Fizički napadi zabeleženi su i na studente. Posle blokade Ibarske magistrale, napadnuti su studenti iz Čačka, a na njih je, prema svedočenju napadnutih studenata, nasrnuo takođe funkcioner SNS-a. Naočigled policije, SNS koordinator za Sombor, Vrbas i Žabalj, udario je studenta u Beogradu, 5. novembra, kada su održana dva skupa - jedan skup podrške Dijani Hrki, i drugi - skup pristalica SNS-a u Čacilendu. Studenti su izloženi i drugačijim oblicima pritiska. Dvojici studenata iz Novog Pazara onemogućen je upis na narednu godinu studija, jer nisu na dan upisa došli da predaju dokumentaciju, jer su tada pešačili na putu za protest u Novom Sadu. Ovakva odluka, čin je odmazde rektorke Državnog univerziteta u Novom Pazaru prema studentima koji traže njenu smenu. Naročito izložen pritisku, od početka protesta, ali pogotov u poslednjih par nedelja, je autoprevoznik Milomir Jaćimović koji je obezbeđivao besplatan prevoz za studente i građane na proteste širom zemlje. Njegovi autobusi su nekoliko puta u nedelju dana zaustavljeni na putu ka Beogradu, gde je dovodio studente na proteste podrške Dijani Hrki. Sam Milomir je priveden čak dva puta, a na kraju mu je zaplenjeno 7 autobusa. Jaćimović je na kraju, zajedno sa svojim maloletnim sinom, stupio u štrajk glađu zbog toga što mu je ovaj režim oduzeo sredstva za rad i tako ga onemogućili da obezbedi egzistenciju sebi i svom sinu.

Sloboda okupljanja

Opstruiranje Komemorativnog skupa

Režim je u danima pred veliki Komemorativni skup u Novom Sadu 1. novembra, radio sve da obeshrabri i onemogući građane/ke da se okupe u ovom gradu i obeleže godinu dana od kada je 16 ljudi izgubilo život u padu nadstrešnice. Od tabloidne kampanje i javnih nastupa najviših funkcionera vlasti koji su govorili o navodnom nasilju koje se planira za taj dan, do specijalnih emisija dan ranije u kojima je prenošeno hapšenje jednog opozicionog poslanika iz Novog Sada, ipak ništa nije sprečilo građane/ke da se skupe u ogromnom broju i na dostojanstven način obeleže ovaj datum. Policija je najpre najavila da će skup 1. novembra, kao i doček studenata/kinja dan ranije biti snimani, što govori o sve većoj prisutnosti i upotrebi tehnologija masovnog nadzora. Dan ranije, obustavljen je sav vozni saobraćaj zbog navodne dojave o eksplozivnoj napravi. Grupa mladih ljudi iz Mađarske zaustavljena je na granici i njima je zabranjen ulazak u Srbiju uz obrazloženje da predstavljaju "bezbednosni rizik". Ipak, na skup je došlo preko 100.000 ljudi, i događaj je prošao bez incidenta, ali su se predstavnici vlasti u narednim danima naročito potrudili da izazovu incidente i skrenu temu sa odgovornosti političara za pad nadstrešnice.

Pristalice SNS napadaju građane/ke

Dan nakon komemorativnog skupa u Novom Sadu, Dijana Hrka, majka poginulog mladića, odlučila je da stupi u štrajk glađu ispred Skupštine Srbije. Paralelno, vlast dovodi svoje pristalice sve masovnije u park Čacilend. Veliki broj policije doveden je da obezbeđuje ograđeni kamp od građana/ki koji mirno protestuju. Međutim, veliki broj pripadnika MUP-a, nije zaustavio nasilne muškarce iz Čacilenda da napadaju građane/ke koji su došli da pruže podršku Dijani Hrki. Okupljeni u Čacilendu, puštali su glasnu muziku tri dana i noći zaredom i provocirali majku kojoj je poginulo dete. Oni su takođe napali građane/ke, gađajući ih različitim predmetima na šta policija nije reagovala. Naprotiv, policija je hapsila građane/ke koji bi uzvratili i vraćali bačene predmete u ograđeni kamp. Uhapšeno je i više studenata. Policija je takođe privodila studente na putu ka protestu podrške Dijani Hrki u Beogradu. Grupa studenata iz Niša više puta je zaustavljena na putu do Beograda, prvi put je privedena jedna studentkinja, drugi put dvojica studenata od strane pripadnika JZO koji su vređali i pretili privedenim studentima nasiljem. Nasilni muškarci iz ograđenog kampa dani su napadali građane, aktiviste, studente. Napadnut je član grupe "Trčim za studente", muškarac je udarao studentkinju pesnicom u glavu na svega nekoliko koraka od policajaca koji nisu reagovali. Pirotehničkim sredstvima napadani su i novinari/ke. Među muškarcima u Čacilendu prepoznati su lokalni gradski funkcioneri. Nasilje je zabeleženo i na drugim lokacijama. U Mladenovcu se muškarac kolima zaletio u građane/ke na protestu. Uveče 5. novembra, ispred Skupštine održana su dva skupa. Na jednom skupu građani/ke su odavali poštu stradalima u Novom Sadu, i pružili su podršku ženi koja je izgubila dete i koja traži odgovornost za pad nadstrešnice. Na drugoj strani, predstavnici vlasti radovali su se uz nacionalističke pesme i glasnu muziku i to je možda najbolji pokazatelj stanja u Srbiji i duboke podeljenosti do koje je režim vladajuće stranke doveo ovo društvo.

Sloboda udruživanja

Targetiranje lokalne aktivistkinje

Na društvenim mrežama vođena je organizovana hajka protiv aktivistkinje i novinarke Tare Rukeci Milivojević koja se našla na meti šovinističkih pretnji i uvreda. Grupa organizacija civilnog društva navela je u saopštenju da: "Pozivanje na nacionalnu pripadnost, širenje rasističkih laži i javno targetiranje žene koja se zalaže za jednakost i pravdu predstavljaju govor mržnje i pokušaj da se skrene pažnja sa suštinskih problema, eksploatacije, institucionalnih propusta i organizovanog zastrašivanja onih koji se bore za pravedno društvo." U saopštenju su organizacije pozvale nadležne da pokažu nultu toleranciju na nasilje i da zaštite bezbednost aktivista/kinja u digitalnom i fizičkom prostoru.

Ponovo vandalizovan Crni ovan

Dan nakog obeležavanja Međunarodnog dana antifašizma, četiri maskirana muškarca vandalizovala su antifašistički kolektiv i prostor Crni Ovan u Novom Sadu. Ovo nije prvi put da se ovaj prostor okupljanja aktivista/kinja nalazi na udaru grupacija koje uporno prolaze nekažnjeno za svoja dela.

Napadnut predsednik pokreta MERI

Dejan Zejnula, predsednik Pokreta Pravo na život – MERI, napadnut je 7. novembra, naveli su iz Skupštine pokreta MERI. Napadi na aktiviste/kinje intenzivirani su u uslovima sistemske represije i kampanji targetiranja koje predstavnici vlasti vode protiv civilnog društva u zemlji.